

ВІД ВОЛИНСЬКОЇ ШКОЛИ ФЕЛЬДШЕРІВ ДО ЖИТОМИРСЬКОГО ІНСТИТУТУ МЕДСЕСТРИНСТВА

*В.З. Свиридчук, В.А. Копетчук, С.В. Гордійчук,
О.В. Горай, І.Р. Махновська (Житомир)*

Одному з найстаріших навчальних закладів України – Житомирському інституту медсестринства – виповнилося 135 років. Час, достатній для того, щоб осягнути минуле, замислитися над теперішнім, віддати данину шани тим, хто стояв біля його витоків, присвятив своє життя його становленню в різні роки, працює в ньому і сьогодні, сіючи в душах юних розумне, добре й вічне.

Житомирський інститут медсестринства бере свій початок від Волинської фельдшерської школи, яку створено як навчальний заклад у 1875 р. Відомостей про те, скільки вихованців уперше увійшли до приміщення школи, ми не маємо. Але відомо, що через 3 роки, тобто у 1878 р., першими випускниками школи стали 15 фельдшерів. Педагогічний колектив Волинської фельдшерської школи складався з 7 осіб, а першим її директором був статський радник Олександр Микитович Лаврентьев, який обіймав посаду помічника лікарського інспектора. Всі питання, пов'язані з життям школи, її вихованцями, вирішувались на засіданнях педагогічної ради. Багато уваги приділялись успішності вихованців, до кожного шукали індивідуальний підхід. У 1906 р. Волинським губернським комітетом вирішено перетворити Волинську земську школу для фельдшерів (офіційна назва школи з 1904 р.) в школу для фельдшерів і фельдшерниць-акушерок. Розроблено і затверджено статут закладу. З 01.12.1906 р. при школі відкрито набір на курси для фельдшерниць-акушерок. У роки першої світової війни навчальний процес в школі не переривався. І у приміщенні Житомирської земської фельдшерської школи (1914 р.) відкрито курси для сестер милосердя. У червні 1920 р. колегія Наркомздоров'я затвердила «Положение о школе лекарских помощников». Метою школи лікпомів була підготовка до практичної діяльності персоналу як помічників лікарів для обслуговування населення. У 1926 р. постало питання про заміну якості професійної освіти взагалі і медичної зокрема. Створюються так звані профшколи. Тож, з 29.04.1926 р. на базі навчального закладу відкрито акушерську профшколу і профшколу помічників лікарів. З вересня 1930 р. мед-

профшколу перейменовано в медичний технікум. Але зміна назви, звичайно, припускала зміну всієї «конструкції» навчального закладу. Насамперед проведено перехід на семестрову систему навчання: скасовано практичні триместри, скорочено терміни навчання. Ряд предметів додано до програми, а ряд – скасовано. Це зумовило необхідність серйозної роботи над узгодженням планів і програм, особливо на старших курсах. Спочатку відкрито 3 відділення: помічників лікарів, спеціалістів з охорони материнства і дитинства (охранителів), акушерське. З 1935 р. відкрито ще санпрофілактичне відділення. З жовтня 1930 р. в технікумі запроваджено предметні комісії. Таких комісій було 5. А через рік створено циклові комісії, які діють і сьогодні. З 02.09.1935 р., відповідно до директиви Наркомздоров'я, проведено реорганізацію медичних навчальних закладів. Житомирський медичний технікум реорганізовано в Житомирську фельдшерсько-акушерську школу. У серпні 1954 р. її перейменовано в Житомирське медичне училище, яке з 1975 р. очолив Купрійчук Микола Васильович, що і нині є почесним директором Житомирського інституту медсестринства. Під його керівництвом у березні 1986 р. Житомирське медичне училище посіло I місце серед медичних училищ СРСР і нагороджено Перехідним Червоним Прапором, грамотою Міністерства охорони здоров'я СРСР і грошовою премією, яку колектив училища перерахував у Чорнобильський фонд. У 1991 р. Житомирське медичне училище стає базовим для всіх галузевих навчальних закладів області і здійснює їх організаційно-методичне забезпечення. З 1998 р. розпочато підготовку медсестер з вищою базовою освітою за спеціальністю «Медсестра-бакалавр».

Трете тисячоліття Житомирське базове медичне училище зустріло вже в новій якості – як Житомирський базовий медичний коледж.

Особливо динамічно розвивається навчальний заклад з 2002 р., коли його очолив вчений, здібний адміністратор, неординарна особистість з високим рівнем компетентності, професіоналізму, надзвичайної працездатності, доктор медичних наук, Заслужений лікар

України, кавалер ордена «За заслуги» III ступеня, лауреат премії ім. О.Ф. Гербачевського Віктор Йосипович Шатило.

Важливою подією в історії закладу стало перетворення у 2006 р. медичного коледжу в Житомирський інститут медсестринства. З 2007 р. – Комунальний вищий навчальний заклад «Житомирський інститут медсестринства».

Сьогодні Житомирський інститут медсестринства – вищий навчальний заклад, який вперше в Україні запровадив сучасні освітні стандарти у підготовці медичних кадрів – ступеневу медсестринську освіту. Підготовку медичних фахівців для потреб практичної охорони здоров'я області та держави проводять за 7 акредитованими спеціальностями: «Лікувальна справа» (фельдшер), «Сестринська справа» (медична сестра), «Стоматологія» (зубний гігієніст), «Акушерська справа» (акушерка), «Стоматологія ортопедична» (зубний технік), «Сестринська справа» (медична сестра-бакалавр), «Сестринська справа» (медична сестра-магістр).

Колектив інституту плідно співпрацює із закладами, які опікуються реабілітацією дітей з особливими потребами. Розроблено комплексний план соціального захисту та реабілітації студентів-сиріт і адаптації до соціуму студентів з особливими потребами. Так, з 2003 р. в навчальному закладі проводиться підготовка фахівців зі спеціальності «Стоматологія ортопедична» з вадами слуху.

За час свого існування навчальний заклад підготував близько 30 тис. спеціалістів середньої ланки системи охорони здоров'я та понад 300 медсестер-бакалаврів. На кафедрі післядипломної освіти «Загальна практика / сімейна медицина» підготовлено близького 400 сімейних лікарів. На відділенні післядипломної освіти підвищили свою кваліфікацію та пройшли курси спеціалізації понад 14 тис. молодших медичних спеціалістів. У 2008 р., згідно з Програмою реформування медсестринства в Україні на 2005–2010 рр., в інституті запроваджено ступеневу медсестринську освіту та зараховано на навчання до магістратури за

Шатило В.Й. – ректор Житомирського інституту медсестринства, доктор медичних наук, заслужений лікар України, кавалер ордена «За заслуги» III ступеня, лауреат премії ім. О.Ф.Гербачевського

спеціальністю «Сестринська справа». У червні 2010 р. відбулись урочистості з нагоди першого випуску 19 магістрів, які отримали дипломи з вищою медсестринською освітою та поповнили лави представників медичної еліти держави.

У навчальному закладі створено всі умови для навчання, а також для творчої та наукової праці. Навчально-виховний процес здійснює 241 викладач, з науковим ступенем – 9 докторів наук, 34 кандидати наук, 5 із них мають вчене звання професора, 12 доцентів; 67% викладачів мають вищу та першу категорії, серед них 38 викладачів-методистів.

Концепція освітньої діяльності інституту ґрунтується на засадах Національної Доктрини розвитку освіти, Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», інших чинних законодавчих актів, які регламентують діяльність вищих навчальних закладів. Вона передбачає поступове і неухильне підвищення рівня підготовки спеціалістів з ліцензованих

Міністр охорони здоров'я В.М. Князевич з першими студентами – магістрами (вересень, 2008 р.)

Перший випуск магістрів за спеціальністю «Сестринська справа» (червень, 2010 р.)

Конгрес центр Житомирського інституту медсестринства

напрямів і спеціальностей за рахунок поліпшення матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення навчально-виховного процесу, удосконалення форм і методів навчальної роботи.

Вся освітня система інституту безперервно модернізується з урахуванням принципів гуманізації, демократизації, науковості, безперервності освіти, практичності, адаптивності.

Матеріально-технічна база інституту відповідає вимогам державних і галузевих стандартів підготовки спеціалістів. Її розширення (створення науково-методичної лабораторії, нових кабінетів інформаційних технологій тощо) дало змогу створити умови для успішного впровадження інноваційних технологій у навчальний процес. Значною подією у житті навчального закладу стало відкриття нового Конгрес-центру на 650 місць, що дало можливість проводити заходи державного та обласного рівнів.

Комп'ютерний дидактичний матеріал (електронних підручників, відеофільмів, самонавчальних і контролюючих комп'ютерних програм тощо) створюють як за рахунок використання і редагування готових програмних продуктів, так і авторських розробок. Структура комп'ютерного дидактичного матеріалу відповідає кращим зразкам аналогічних продуктів, визнаних в Україні та світі. Програмні продукти з клінічних дисциплін будуються з дотриманням принципу доказової медицини.

В інституті впроваджено систему комп'ютерного забезпечення і використання контролюючих програм «Залік», «Іспит», «Державний іспит», програму самоконтролю до ліцензованого інтегрованого іспиту «Крок-М».

У навчальному закладі на належному рівні поставлено науково-пошукову роботу. Згідно з планом науково-дослідних робіт співробітники інституту виконують 36 дисертаційних робіт, у т.ч. 5 дисертацій на ступінь доктора медичних наук. У 2007–2010 рр. співробітники

інституту захистили 12 науково-дослідних робіт, із них 2 докторські та 10 кандидатських. У подальшому планується до захисту 6–8 дисертацій на рік.

Результати науково-дослідної роботи професорсько-викладацького складу інституту знайшли своє відображення в монографіях, статтях у наукових фахових журналах, тезах, методичних рекомендаціях, підручниках, методичних вказівках тощо. Так, за період 2007–2010 рр. створено 20 монографій та розділів монографій, 50 навчальних посібників і підручників, надруковано понад 400 статей.

Співробітники інституту виступили з доповідями більше ніж на 200 з'їздах, конгресах, симпозіумах, науково-практичних конференціях та інших наукових форумах міжнародного, державного і регіонального рівнів.

На базі інституту у 2008 р. започатковано випуск науково-практичного журналу «Магістр медсестринства», в якому друкуються наукові роботи студентів і викладачів інституту.

На базі навчального закладу проведено Всеукраїнську нараду з питань розвитку медсестринства, 8 міжрегіональних конференцій з питань сімейної медицини, IV з'їзд фахівців з соціальної медицини та організаторів охорони здоров'я. У 2010 р. внесено до Державного реєстру з'їздів, конгресів, симпозіумів і науково-практичних конференцій та проведено 2 наукові заходи державного рівня: Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи» (28–29 квітня 2010 р.) та Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Менеджмент у медсестринстві» (21–22 жовтня 2010 р.).

У 2008 р. відповідно до статутних повноважень обрано Вчену раду інституту, до складу якої увійшли 5 докторів медичних наук, викладачі з науковими ступенями, провідні організатори охорони здоров'я області.

З метою подальшого розвитку науково-дослідницької роботи, опрацювання нових науково-педа-

гогічних підходів в освіті, підвищення педагогічної майстерності, поліпшення впровадження наукових досліджень, передового вітчизняного та зарубіжного досвіду, інноваційних технологій та забезпечення інтеграції навчального процесу, науки і практики у підготовці науково-педагогічних кадрів укладено договори про співпрацю з Вінницьким національним медичним університетом ім. М.І. Пирогова, ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», Харківським інститутом мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова, Тернопільським державним університетом, плідно співпрацює інститут з Житомирським державним університетом ім. І. Франка та іншими вузами держави.

Одним із актуальних напрямків ефективного розвитку Житомирського інституту медсестринства є міжнародне співробітництво, головною метою якого є формування позитивного міжнародного іміджу інституту, підтримка та розвиток зарубіжних відносин в освітньо-наукових, соціальних, культурних сферах. Контакти з вищими навчальними закладами інших країн дають змогу значно підвищити кваліфікацію співробітників шляхом проведення спільних наукових досліджень, організації стажувань викладацького та студентського складу, поліпшити або розробити нові програми, організувати обмін викладачами та студентами. Для забезпечення цих завдань проводиться співпраця з ТОВ «Освітньо-культурні обміни», Київським молодіжним центром праці, з американською компанією «Professional Resources International» за програмами «Work & Study», «Work & Travel», а також здійснюється розвиток прямих контактів з провідними університетами, благодійними організаціями та клініками США, Канади, Італії, Польщі, Німеччини, Чехії, Хорватії, Росії, Грузії.

Виховна робота в інституті спрямована на використання різноманітних форм і методів, які передбачають приведення в дію нових методик і стилю виховання, а також активізацію традиційних найбільш ефективних форм навчально-виховного процесу.

Рішенням педагогічної ради передбачено залучення органів студентського самоврядування до аналізу навчально-виховного процесу, створення комфортних умов для навчання побуту студентів.

Ефективно працюють щодо виховної роботи студентські ради інституту і гуртожитку, психологічна служба, школа старостату, різноманітні гуртки, клуби, спортивні секції. Діяльність Ради студентського самоврядування дає змогу молоді активніше вносити інновації у навчально-виховний процес, допомагає максимально виявити і реалізувати творчі здібності студентів. В інституті працюють клуби «Правових знань», «Співрозмовник», «Берегиня», «Емпатія». Сприяє реалізації творчих планів студентства молодіжний центр «Альгаїр».

Студенти інституту – призери конкурсів фахової майстерності, художньої самодіяльності вузів I–III рівнів акредитації: «Студентські перлини тобі, рідне Полісся», фестивалю творчої молоді «Зоряний дощ», лауреати Всеукраїнських мистецьких конкурсів серед студентів та працівників вищих медичних навчальних закладів.

Так, у 2005 р. студент Роман Мороз отримав диплом лауреата II ступеня на Всеукраїнському конкурсі фахової майстерності за спеціальністю «Стоматологія ортопедична».

У 2005 р. студентку відділення «Сестринська справа» Наталію Лукашук нагороджено дипломом I ступеня V Міжнародного конкурсу з української мови ім. П. Яцика.

У 2005 р. студентка відділення «Сестринська справа» Юлія Літинська посіла II місце у VII Всеукраїнському конкурсі «Ескулап».

За досягнуті успіхи у підготовці висококваліфікованих медичних працівників для закладів охорони здоров'я України та з нагоди перемоги представника навчального закладу у VI Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності студентів медичних училищ та коледжів навчальний заклад відзначено Дипломом Міністерства охорони здоров'я України.

У 2006 р. студент Михайло Москалик отримав диплом лауреата I ступеня на Всеукраїнському конкурсі фахової майстерності за спеціальністю «Стоматологія ортопедична».

Студентка Еріка Носенко в 2007 р. посіла I місце і стала переможницею IX Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності студентів вищих медичних навчальних закладів «Ескулап» за спеціальністю «Сестринська справа» і отримала право вступу без вступних випробувань до вищих медичних навчальних закладів III–IV рівнів акредитації.

Студент Олександр Німко у 2007 р. став лауреатом III Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності студентів вищих медичних навчальних закладів України I–IV рівнів акредитації за спеціальністю «Стоматологія ортопедична» і нагороджений дипломом II ступеня в номінації «Суцільнолітні конструкції зубних протезів».

Студенти Юлія Голяка у 2007 р. та Дмитро Голубєв у 2008 р. посіли I місце серед студентів перших курсів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації на VII Міжнародному конкурсі з української мови ім. Петра Яцика.

На II Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності медичних сестер «Ескулап – професіонал», що проходив у вересні 2008 р. на Донеччині під патронатом Міністерства охорони здоров'я України, I місце посіла Олена Матердей – на той час студентка відділення «Медсестра-бакалавр» (вечірня форма навчання), а нині студентка відділення «Сестринська справа – магістри».

Вручення «Знаку якості» «Вища проба» ректору Житомирського інституту медсестринства В.Й. Шатилу (зал урочистостей церемоній Адміністрації Президента України, 2004 р.)

У 2009–2010 рр. студенти Олексій Бігун та Віталій Котенко отримали дипломи лауреатів I ступеня на Всеукраїнському конкурсі фахової майстерності за спеціальністю «Стоматологія ортопедична».

У 2010 р. студенти спеціальності І. П. Назарук та І. І. Лішук вибороли дипломи I та II ступенів на XIV конгресі студентів і молодих вчених (м. Тернопіль).

У 2007 р. на Всеукраїнському фестивалі команд КВК – команда Житомирського інституту «ЖІМ-ЖІМ» стала дипломантом фестивалю.

Студенти інституту Геннадій Піскорський, Аліса Левчук, Тетяна Рубан-Щуковська, Юрій Пасічник, Христина Гапчук, Вікторія Курганова, Олександр Пилипас, Анастасія Залішук – неодноразові переможці та лауреати Дипломів I ступеня Всеукраїнського фестивалю мистецтв серед студентів-медиків і працівників лікувальних установ України «Ліра Гіппократа».

Студентський театр «Персона» – неодноразовий переможець міського фестивалю інтерактивних театрів. У 2010 р. колектив театру посів I місце серед студентських театральних колективів міста.

На Всеукраїнському фестивалі мистецтв «Київська весна 2008» Ірина Цецхладзе та Олександр Пилипас посіли I–II місця у вокальному жанрі.

Студенти інституту є чемпіонами та призерами обласних і Всеукраїнських спартакіад. Збірна команда навчального закладу з волейболу – чемпіони I Спартакіади України серед вузів I–II рівня акредитації.

Студенти відділення «Стоматологія ортопедична», майстри спорту міжнародного класу Олександр Прохорчук, Ігор Завірюха, Єгор Цимовський, Олег Антонюк, заслужений майстер спорту Віктор Розбицький, майстри спорту Володимир Зеленський, Ілля Нікіфоров у складі збірної України з волейболу завоювали золоті медалі на XX Дефлімпійських іграх у Мельбурні (Австралія, січень 2005 р.), стали чемпіонами Європи (Бельгія, травень 2007 р.).

У серпні 2008 р. Ілля Нікіфоров у складі збірної команди України посів I місце з волейболу і здобув золоту медаль у м. Буенос-Айрес (Аргентина) та у 2009 р. став срібним призером XXI Дефлімпійських ігор в Тайбеї (Тайвань).

Пройшовши 135-річний шлях від Волинської губернської фельдшерської школи до інституту медсестринства, заклад зберіг найкращі традиції, має багату та яскраву історію, якою пишається.

У стінах інституту свого часу навчалися люди, досягненнями яких у галузі охорони здоров'я пишається вся Україна. Це колишні випускники: директор Київського інституту педіатрії, акушерства і гінекології професор А. Т. Пап, директор Київського науково-дослідного інституту гігієни харчування професор А. С. Майструк, доктори медичних наук – А. М. Мельник, А. М. Гайструк, М. І. Катишев Б. Ф. Мазорчук, доцент С. К. Псюк, кандидати медичних наук – Г. С. Протасевич, Ю. В. Опанасюк, О. В. Гельман, В. П. Євтушенко, М. Д. Бех, заслужений лікар УРСР І. В. Бількевич та інші.

Успіх приходить до тих, хто його прагне. Невтомна праця всього колективу, бажання не зупинятися на досягнутому зробили свою добру справу.

У 2004 р. Асамблея ділових кіл України визнала навчальний заклад лауреатом загальнонаціонального конкурсу «Вища проба» із врученням Знака якості за впровадження сучасних методик освіти та високу професійну підготовку молодших медичних спеціалістів.

У 2007 р. інститут нагороджено дипломом за високі творчі досягнення в удосконаленні змісту навчально-виховного процесу та удостоєно почесного звання «Лідер сучасної освіти» за багаторічну науково-педагогічну діяльність з розвитку освіти України на X Ювілейній міжнародній виставці навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні – 2007».

Удосконалюється організаційна структура, навчальна та виховна робота, започатковано систему ступеневої вищої освіти, здійснено перехід на потокову форму занять, впроваджується кредитно-модульне навчання, стимулюється наукова робота викладачів і розвиток творчих уподобань студентів, оновлюється матеріально-технічна база.

Головною фігурою в житті навчального закладу є особистість молодого медика.

Житомирський інститут медсестринства осмислює свою історію, живе насиченим сьогоденням, визначає перспективи на майбутнє.

Найважливіший фактор усіх досягнень і здобутків навчального закладу – творчий високопрофесійний педагогічний колектив. Саме завдяки його самовідданій праці сьогодні формується високий імідж інституту в регіоні та державі.